

HATÁSTANULMÁNY

„A Löss Útja - Nyúli Lösspince körtúra” létrehozásának vizsgálata Nyúl község turisztikai kínálatának bővítése és építészeti örökségének megőrzése érdekében

A vizsgálat célja

Jelen hatástanulmány célja annak bemutatása, hogy a „A Löss Útja” elnevezésű tematikus körtúra létrehozása milyen hatással lehet Nyúl községre. A vizsgálat kiterjed:

- turisztikai vonzerő növekedésére és a látogatói szokások megváltoztatására,
- helyi gazdaság élénkítésére,
- a kiemelkedő, de veszélyeztetett épített és történelmi örökség (eredeti lösspincék) megóvására,
- valamint közösségi és rekreációs élet erősítésére.

A vizsgálat kiterjed a projekt várható előnyeire, kockázataira, valamint a megvalósítás feltételeire.

2. Kiinduló helyzet

Nyúl község turisztikai vonzereje jelenleg erősen centralizált, elsősorban a Vaskapu utca pincesorára, a Szurdikra (Sárkánylik pince) és a Lila-hegyi Kilátóra korlátozódik.

- Látogatói magatartás: a turisták jellemzően egy-egy célpontot keresnek fel, a településen eltöltött idő rövid (30–60 perc), mozgásuk térben erősen korlátozott.
- Állapotbeli kontrasztok: Míg a Vaskapu utca az elmúlt évtizedekben látványos, bár építészeti modernizált (gyakran indokolatlanul kiboltozott) fejlődésen ment keresztül, a településen legalább tíz további terület (pl. Cseh-hegy, Rigós, Kőhányás, Cinege) található, ahol az autentikus, boltozat nélküli lösspincék archaikus állapotban maradtak fenn. Ezek az értékek jelenleg teljesen kiesnek a turisztikai vérkeringésből, állapotuk folyamatosan romlik (pl. a Cseh-hegy pincesorán megcsúszott partfalak, betemetődő bejáratok).

3. A fejlesztési javaslat bemutatása

A „Löss Útja” körtúra egy hivatalos, jelzett, tematikus turistaútvonal, amely hálózatba szervezi és bejárható élménnyé teszi a település különböző pontjain található pincesorokat.

- Alapkör: kb. 7 km (gyalogosan és kerékpárral is teljesíthető).
- Bővített kör: kb. 9,4 km (sportosabb látogatóknak).
- Nyomvonal: Napoleon-emlékmű – Vaskó – Cinege – Rigós utcai pincék (opcionális leágazásokkal a Sárkánylik és a Berek sora felé).

4. Örökségvédelmi és kulturális hatások (kiemelt prioritás)

A projekt legjelentősebb hozzáadott értéke a helytörténeti emlékek megmentése és edukatív bemutatása. A nyúli lösspincék nem csupán borászati emlékek, hanem a magyar agrártörténelem és szociográfia egyedülálló lenyomatai.

- **Geológiai és építészeti egyediség:** A körtúra rávilágít a jégkori szél által lerakott lösz különleges tulajdonságaira (a mészréteggel bevont szemcsék stabilitására), amely lehetővé tette a boltozás nélküli, 15-20 méter mély pincék kivajását. Ez a szaktudás a modernizációval lassan kiveszik.
1. **Történelmi narratíva:** Az útvonal fizikai teret ad Nyúl történetének elmeséléséhez. Bemutathatóvá válnak a török idők előtti hatalmas egyházi (dézsmá) pincék, majd az 1856-os örökváltsági szerződést követő pinceásási fellendülés korszaka.
 2. **Szociográfiai mementó (A partlakások):** Az 1888-as filoxéravész utáni

nyomorúság idején kialakított, majd az 1950-es évekig használt nyúli „partlakások” (barlanglakások) bemutatása hiánypótló örökségvédelmi feladat. A túraútvonal ezen emlékek destigmatizációját és történelmi értéként való elismerését is segíti.

3. **Állagmegóvás:** A forgalom odaterelése ráirányítja a figyelmet a pusztuló (pl. beomló, gazdátlan) pincékre. A turisztikai funkció megjelenése az ingatlanok felértékelődését hozza magával, ami a tulajdonosokat (vagy az új befektetőket) az állagmegóváásra ösztönzi.

5. Turisztikai és Gazdasági hatások (Számszerűsítve)

A fejlesztés alapjaiban alakítja át Nyúl turisztikai szerepét: egy pontos, gyors áthaladásra épülő helyszínből komplex, félnapos célponttá válik.

- Tartózkodási idő növekedése: A jelenlegi 30-60 perc helyett várhatóan 2-4 óra.
- Látogatószám-becslés: A körtúra elsősorban a meglévő (Pannonhalmi borvidékre és Győrbe érkező) regionális forgalmat aktivizálja. Középtávon (2-3 év, minimális kommunikáció mellett) évi 8.000-15.000 fő/év forgalom prognosztizálható.
- Gazdasági generáló hatás: Egy aktív túrázó átlagos helyi költsége (kávé, fröccs, étkezés, borkóstoló) konzervatív becsléssel 3.000-7.000 Ft/fő. 5.000 látogató esetén ~15-25 millió Ft/év helyben maradó bevétel. Ez az összeg közvetlenül a helyi vendéglátóknál, borászoknál és őstermelőknél csapódik le, önkormányzati fenntartási költségek nélkül.

6. Jó gyakorlatok (Hazai párhuzamok)

Hasonló, meglévő adottságokra építő, pusztuló értékeket hálózatba szervező koncepciók hazai sikerei:

4. **Noszvaj (barlanglakások):** Eredetileg elhagyott, periférikus, szociális problémákkal terhelt terület volt. A tematikus bemutatással és az alkotótáborokkal országos hírű turisztikai célponttá vált.
5. **Palkonya (pincesor és tematikus séták):** A pincekultúra komplex turisztikai terméké formálása egy apró településen is fenntartható, minőségi vendéglátást eredményezett.
6. **Közös tanulság:** Nem új mesterséges attrakciókat kell építeni, hanem a meglévő, archaikus értékeket kell élménnyé szervezni.

7. Közösségi, rekreációs és környezeti hatások

- **Identitáserősítés:** A helyi (különösen a betelepülő, új) lakosság megismeri a település valós történelmét és geológiai adottságait, ezáltal nő a helyismeret és a lokálpatriotizmus.
- **Rekreáció:** Az infrastruktúra (jelzett utak) a lakosság mindennapi sportolását, túrázását is szolgálja.
- **Környezeti tehermentesítés:** Nem igényel jelentős tájhasználati beavatkozást, mivel a meglévő úthálózatra épül. Továbbá a látogatók térbeli elosztásával csökkenti a Vaskapu utca és a Sárkánylik egyoldalú terhelését.

8. Megvalósíthatóság és Kockázatok

- **I. ütem (Rövid táv):** Fizikai jelfestés, országos hálózatba vétel, útvonal kijelölése. Költségigénye minimális, civil önkéntes vállalással megvalósítható.
- **II. ütem (Közép táv):** Pályázati forrásból (pl. Magyar Falu Program) egységes információs táblarendszer, QR-kódos adatbázis (amelyen pl. Szűcs Mihály

helytörténeti anyagai is olvashatóak) és pihenőpontok kialakítása.

- **Kockázatok:**

- *Alacsony ismertség az induláskor:* Fokozatos marketinggel, túraapplikációkba (pl. Természetjáró) való bekerüléssel kezelhető.
- *Karbantartási igény:* Az önkéntesek és a helyi civil szervezetek bevonásával a jelzések és az ösvények tisztán tartása megoldható.

9. Összegzés

A „A Löss Útja” körtúra egy rendkívül alacsony kockázatú, minimális önkormányzati induló költséget igénylő, ám kiugróan magas gazdasági, közösségi és örökségvédelmi potenciállal rendelkező fejlesztés. A projekt lehetőséget ad arra, hogy Nyúl község fenntartható módon növelje turisztikai vonzerejét, megmentse pusztuló építészeti örökségét, és minőségi, hosszabb tartózkodásra ösztönözze a látogatókat.